І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 41. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 3-го БЕРЕЗНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 3, 1964 No. 41. VOL. LXXI.

ПРЕЗИДЕНТ ВИЯВИВ ТАЄМНИЦЮ: АМЕРИКА МАЄ НАЙШВИДШИЙ В СВІТІ ЛІТАК

Вашингтон. — Президент Джансон виявив на пресовій конференції в суботу 29 лютого ц.р., що ЗДА мають такий джетовий літак, який може летіти зі швидкістю 2,000 миль на годину на висоті більшій, як 70,000 стіп. Цей тип літака випродукували в таємниці, і перше повідомлення про це появилося з уст Президента, який повідомив, що цей літак називається А-11, і що він є найшвидшим літаком в світі. Літак може бути використовуваний для військових і цивільних цілей. Кілька цих літаків вже випробовуються на летунській базі Едвардс в Каліфорнії. Конструкція цього літака була вможливлена внаслідок великого поступу летунської технології. Засяг цього літака типу А-11 становить тисячі миль. Технологи зможуть використати цей тип для конструкції чисто пасажирського літака зі суперсонічною швидкістю. Вже є досвід, з яких матеріялів повинен бути літак, що летить із тричі більшою швидкістю від звука. Проєкт цього літака виник ще в 1959-му році, і про нього були поінформовані відповідні члени Сенату і Палати Репрезентантів. Літак будувала Летунська Корпорація Лакгід в Каліфорнії, а мотор — це продукція Пратт і Вітні Компанії при Об'єднаній Летунській Корпорації. Президент заявив, що з огляду на безпеку цієї країни не будуть подані подробиці про цей літак до загального відома, і ніхто не має права давати інформації про цей літак типу А-11. Джансон обіцяв в понеділок 2-го березня подати до публічного відома звіт Юджіна Блека і Стенлі Осборна про програму транспортових літаків зі швидкістю більшою від звука. Там буде подана і фінансова сторінка цієї програми. Цей звіт передано тим урядовим агенціям, які цікавляться цією програмою. Ці агенції переведуть аналізу звіту, і тоді уряд зможе рішити, що йому далі робити. Колишній президент Айзенгавер ,як повідомляють, особисто підтримував плян літака А-11, а покійний президент Джан Ф. Кеннеді захоплювався новим літаком. Президент Джансон був у 1959 році сенатором із Тексасу і головою Сенатської Підкомісії Готовости і вже тоді знав про будову цього літака. Фахівці здогадуються, що літак типу А-11 є новою версією славних розвідчих літаків типу Ю-2. В неділю 1-го березня голова Сенатської Комісії Збройних Сил сенатор-демократ із Джорджії Ричард Б. Расселл, промовляючи на телевізійній і радійовій програмі Колюмбія Бродкестінг Систем, виявив, що ЗДА досі мають випродукованих вже 11 чи 12 джетових літаків типу А-11, і що всі ці бойові літаки вже з успіхом перейшли потрібні тести і що після цих випробувань вони можуть бути приділені до служби в летунстві як бойові літаки. Одночасно з кол летунства повідомляють, що фахівці скористають із того досвіду, що виявився при конструкції бойового нищильника А-11, і викомбінують новий тип пасажирського літака, який летів би зі швидкістю більшою на три рази від швидкости звука. Пригадується, що славні літаки „Ю-2" могли летіти зі швидкістю меншою як 500 миль на годину. Нищильники типів Ф-106 і Ф-4-С можуть летіти зі швидкістю коло 1,600 миль на годину, але їхній засяг є дуже малий. Президент Джансон сказав, що нові бойові літаки А-11 щодо засягу „перевищують все, що тепер є в світі" в цій ділянці. Виявлення президента Джансона про новий тип літака в новому світлі ставить ту боротьбу, яку він і веде Конгрес за те, щоб ЗДА побудували нові далекосяжні літаки, бо небезпечно є здатися в справі оборони тільки на далекосяжні ракети. Сенатор Расселл заявив, що не знає, чому летунство так побивається за нові бомбовики, коли воно знає, що є готові нові нищильники типу А-11.

Катастрофа літака з 85 особами в Каліфорнії

Плейсервіл, Каліфорнія. — В неділю о год. 10:27 перед полуднем літак лінії „Парадайз" відлетів із Сан Хозе в напрямі до Невади і вже о год. 11:25 пілот повідомив, що незабаром має приземлюватися на летовищі в Лейк Таго. Але після того його повідомили, що на летовищі видимість виносить зеро, і тому неможливе приземлення. Пілот ще хотів щось сказати з літака, але його речення було недокінчене. Літак пропав в Скелястих горах і не вдалося в неділю його віднайти. В понеділок рано не була відома доля цього літака, на якому було 4 члени залоги та 81 пасажир. Остання вістка з літака була тоді, коли він був на висоті 13,000 стіп. Сніг падав в цілій околиці, і кілька годин по катастрофі навіть вправні лещетарі не могли виїхати в терен на розшуки.

У заворушеннях в Арґентині вбито 4 особи

Буенос Айрес. — В останніх днях тут були політичні й робітничі заворушення, в яких згинули 4 особи, а 9 осіб були поранені. Ці заворушення є неприємні для уряду президента Артура Іллії. На зборах Генеральної Конфедерації Праці в Розаріо прийшло до бійки, в якій згинули два проперонівські робітничі провідники та один член молодечої організації неонацистів, а 7 членів робітничої організації були поранені. Прийшло було до бійки між комуністами і членами протисемітської організації націоналістичної молоді в Розаріо, що є другим найбільшим містом в Арґентині. В цій бійці родич вбитого робітничого провідника поважно пострелив двох комуністів-адвокатів, і то на сходах судового будинку.

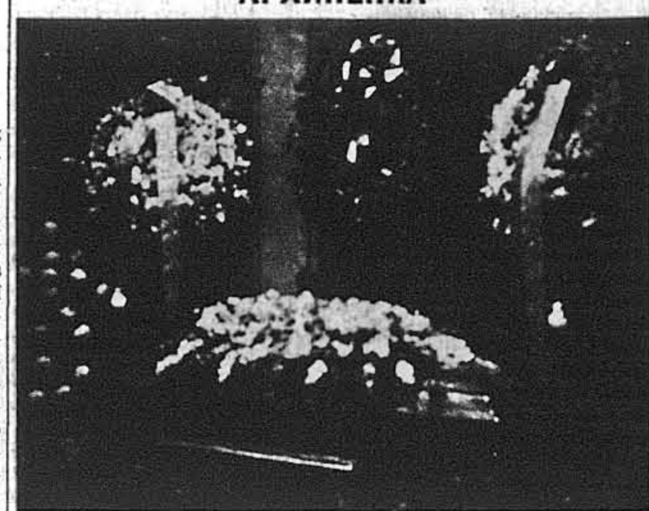
В АМЕРИЦІ

● **Губернатор Тексасу** Джан Б. Коннелі відвідав президента Джансона, з яким розмовляв 40 мінут. З ним була і його дружина та пані Джансон. Губернатор Коннелі був поранений під час того, як в Далласі Освалд вбив президента Кеннеді. Губернатор Коннелі заявив після відвідин Білого дому, що несправедливо дехто думає, що між ними і през. Джансоном є поважні політичні розходження.

● **Департамент скарбу** заявляє, що немає небезпеки, щоб американські капітали відпливали за кордон, головно до Великої Британії тому, що там збільшено відсоток від банкових ощадностей до 5 відсотків. Діллон гадає, що Англія збільшила відсотки на те, щоб втримати свої капітали в себе, а не на те, щоб притягати гроші із ЗДА.

● **Сенат** більшістю 64-ох до 20-ох голосів ухвалив законопроєкт, щоб призначити фонди на будову далекосяжного бомбовика, що його обслуговували 6 пілоти. Секретар оборони Роберт МекНамара є проти того, щоб продукувати бомбовики, коли є доволі далекосяжних ракет, які вповні мають заступити далекосяжні бомбовики.

ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В НЮ ЙОРКУ СУПРОВОДИЛА В ОСТАННЮ ДОРОГУ СЛ. П. ОЛЕКСАНДРА АРХИПЕНКА

Вкрита квітами домовина сл. п. Олександра Архипенка під час похоронних відправ у похоронному заведенні Кемпбела.

Олександер Архипенко (зліва) в розмові зі скульптором Сергієм Литвиненком під час однієї з українських мистецьких виставок в останніх роках.

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 28-го лютого 1964, зібралося в год. 1-ій по полудні понад 200 осіб, головно репрезентанти великої української громади, зокрема її культурних і мистецьких установ, як і американського та наукового світу, щоб віддати останню прислугу та відпровадити на вічний спочинок великого, світової слави українського мистця-скульптора, св.п. Олександра Архипенка, який помер тут на 77-му році життя в понеділок, 25-го лютого. Похоронні відправи відбулися в похоронному заведенні Кемпбела при 81-ій вулиці та Медісон Евню. Великого мистця похоронено християнським звичаєм. Похорон відправляв, при закритій домовині, всесвітліший отець мітрат Лев Весоловський з катедрального храму св. Володимира Великого Української Православної Церкви в Ню Йорку. Сослужив протодиякон Мирошниченко. Під час похоронних відправ співав — згідно з останньою волею Покійного — український хор „Думка" під диригентурою п. Івана Задорожного. Домовина Покійного була вкрита вінками квітів від молодої дружини, вдови по Покійному, Френсіс Ґрей, та головно від українських установ: Української Вільної Академії Наук, Українського Інституту Америки, Об'єднання Українських Мистців Америка та інших, яких Покійний був дійсним членом. Більшість вінків мала написи на синьо-жовтих лентах. Репрезентантів цих установ, як також багатьох приятелів і знайомих Покійного з українськогого митецького й наукового світу, зорганізованого в Українській Вільній Академії Наук, Науковому Т-ві ім Шевченка, Українському Інституті Америки, Об'єднанні Українських Мистців Америки та українських професійних організаціях, можна було спостерігати між приявними на похороні. Український Народний Союз, з яким Покійний найтісніше співпрацював та мав найдовші зв'язки в цій країні, репрезентували на похороні гол. предсідник Йосип Лисогір, гол. касир Роман Слободян і гол. секретар д-р Ярослав Падох та ред. А. Драган. Після відправ у похоронному заведенні коротке слово українською мовою виголосив впреп. о. Л. Весоловський, після чого промовляв близький приятель Покійного і його Родини д-р Едвард Прайд з Прінстонського університету. Вже біля самого початку своєї творчости Покійний був найбільш революційним і — початково — найбільш контроверсійним скульптором, — говорив д-р Прайд, стверджуючи, що Олександер Архипенко незрівнянною могутністю свого творчого генія створив культурні і мистецькі вартості, які переходять одну тільки добу історії і є вічні й універсальні. Він був —говорив промовець — найбільшим скульптором нашого часу та мав вплив на всіх інших скульпторів. Його смерть є незаступною втратою для цивілізації. Співом „Вічная Пам'ять" закінчено похоронні відправи в похоронному заведенні, після чого довга валка чорних автомобілів супроваджала Покійного в останній дорозі на кладовище Вудлавн на Бронксі в Ню Йорку, на якому його поховано.

У Ню Йорку відкрито виставку образів Мирона Левицького

Ню Йорк. — В неділю 1-го березня ц. р. відкрито в залі Літературно - Мистецького Клюбу індивідуальну виставку одного з видатніших сучасних артистів - малярів середнього покоління, Мирона Левицького, постійно замешкалого в Торонто, Канада. Хоч через непорозуміння з доставою експонатів з Канади виставка не була проголошена ані анонсована заздалегідь, проте зібралось кількадесять осіб, для яких прізвище мистця не було чуже. Офіційне відкриття перевів голова Ньюйоркського Відділу Об'єднання мистців українців в Америці, Володимир Ласовський, який звернув увагу, що хоч Мирон Левицький модерніст, проте не має нічого спільного з „бітніцькою філософією" в малярстві і тим псевдо-модернізмом, що виявляється в „замальованому на чорно полотні з сіроватою чи зеленкуватою плямкою в одному його розі". Виставка Мирона Левицького охоплює 30 образів, однак рівно половина їх випозичені з приватних збірок ото ж не на продаж. Всі образи — олії, здебільша великого і середнього формату. Тематикою вони дуже різнородні — релігійні, східні, мітологічні, урбаністично - архітектонічні, фігуральні й композиційні. Мирон Левицький мав велику індивідуальну виставку в Парижі в 1958 р., після того виставляв в Канаді й Америці. Теперішні образи це здебільша продукт його подорожі до Франції, Еспанії і Марокко. Відвідувачі виставки, яка триватиме до 15 ц. м., отримують дуже культурно виданий каталог з гарним інформаційно - аналітичним вступом Святослава Гординського.

Джансон проти невтралізму щодо В'єтнаму і виявлення воєнних плянів

Вашингтон. — Президент Линдон Джансон присвятив на своїй пресовій конференції в минулу суботу 29-го лютого багато місця справі Південного В'єтнаму. Він заявив, що це „погана прислуга" справі В'єтнамі поручати невтралізм в тій країні, коли комуністи намагаються знищити її волю. Так само він рішуче виступив проти надто великої балакучости над різними можливими воєнними плянами Південного В'єтнаму і Америки у кампанії проти тамошніх комуністичних партизанів. Він пригадав повну засекреченість плянованої альянтами кампанії в Нормандії за останньої світової війни і висловив сумнів, чи та кампанія мала б успіх, як би раніше про неї говорено і писано у пресі. Президент потвердив свою заяву, що організатори і протектори комуністичної агресії в Південному В'єтнамі ведуть „небезпечну гру". „Агресори, які мають замір окружити мирний, волелюбний, вільний нарід і пробують зробити це агресивними способами, ведуть дуже небезпечну гру", — заявив Президент. На запит журналіста, чи не думає він, що можливість кандидування в найближчих виборах Генрі Кебота Ладжа по республіканському боці шкодить його теперішній місії як амбасадора в Південному В'єтнамі, Президент заперечив, висловився з найбільшими похвалами на адресу Ладжа та ствердив, що Уряд стосується пильно до порад Ладжа щодо Південного В'єтнаму і що Ладж дістав від Уряду широкі повновласті. Президент заявив теж, що асистентом державного секретаря в далекосхідніх справах буде призначений Вільям Банді, старший брат Джорджа Банді, теперішнього дорадника Президента в закордонних справах; Вільям Банді був асистентом секретаря оборони у справах міжнародної безпеки і зі справою В'єтнаму дуже добре ознайомлений. В найближчих днях секретар оборони Роберт МекНамара буде знову у Південному В'єтнамі.

Західня Німеччина вимагає більшої ролі у військовому штабі НАТО

Париж. — Західньо - німецький генерал Адольф Гойзінгер, шеф Військової Комісії Атлантійського Союзу (НАТО) у головній кватирі під Парижем, який — з уваги на свій вік — відходить з того становища, зголосив проєкт реорганізації військової верхівки НАТО. Зокрема, він запропонував, щоб так звана „Постійна Група" у Вашингтоні, яка є найвищим проводом в ділянці військового плянування і стратегії, „інтернаціонізувалась". Тепер вона складається тільки з американських, британських і французьких військовиків. Західня Німеччина є тепер в НАТО найсильнішою наземною військовою потугою, маючи 12 піхотних — змоторизованих і панцерних — дивізій, а Франція має в НАТО тільки дві дивізії. Щоб не виглядало, що тільки німці хочуть збільшити свої впливи на військове плянування НАТО, ген. Гойзінґер пропонує, щоб головою „Постійної Групи" був якийсь генерал з-поза теперішньої „великої трійки" та щоб він мав чотирьох заступників, з яких найменше два були б з малих членських держав НАТО. Проєкт ген. Гойзінґера пішов під розгляд Військової Комісії і буде предметом нарад на найближчій Раді НАТО.

В Альпах розбився британський літак — згинули 83 особи

Інсбрук. — Пасажирський літак британської летунської лінії, який віз 75 пасажирів і 8 осіб залоги, та вилетів в минулу суботу вполудне з Бельфесту, щоб за дві години долетіти до Інсбрука в Тиролі, дав про себе востаннє знати в 2 години 18 хвилин, повідомивши через радіо, що він знаходиться в обширі Інсбрука, на висоті 10,000 стіп. В тому часі Альпи були окутані густою мрякою і летовище в Інсбруці було замкнене для летів і осідання. Від того пілота не було ніяких більше вісток про літак. Радіокомунікація з ним вірвалась раптово, що вказувало на катастрофу. Сніг і густа мряка перешкодили негайним розшукам, для яких змобілізовано австрійських та німецьких альпіністів - лещетарів. Здогадувались, що літак загинув у промірі 30 миль від високого на 7,373 шпилю Пачеркофель, за 5 миль на південь від Інсбрука. В неділю вранці австрійський літак відкрив решткн літака в одному провалі. Літак очевидно розбився об скелю, після чого наступив вибух, а рештки з усіма людськими жертвами злетіли в глибоке провалля.

ІНЖ. Е. ЯРОШ ОЧОЛЮЄ НОВУ УПРАВУ Т-ВА УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ

Ню Йорк.— Товариство Українських Інженерів Америки, що обіймає біля 600 членів і є чоловим репрезентантом українського інженерного стану у вільному світі, відбуло в будинку Українського Інституту Америки в Ню Йорку дня 15-го лютого 1964 року свої чергові загальні збори. Під час зборів подано результат проведеного номінаційною комісією письменного голосування для вибору керівних органів Товариства на 1964-ий рік. В склад нової управи увійшли: інж. Е. Ярош як голова, а членами Управи стали: д-р інж. П. Грицак, інж. І. Мокрівський ,інж. Я. Городецький, інж. І. Когут, інж. С. Процюк, інж. М. Степанюк та інж. Я. Чипак. Після прослухання і схвалення звітів з діяльности за минулий рік, уступаючій управі, яку очолював інж. М. Шуль, одноголосно уділено абсолюторію, згідно з внесенням інж. Р. Левицького. Завдяки тому, що в Каліфорнії заснувався відділ Товариства, число місцевих відділів збільшилось до 7-ми. Відмічено жваву діяльність більшости відділів у їх місцях осідку, а саме Бостон, Масс., Дітройт, Миш., Клівленд, Огайо, Лос Анджелес, Каліф., Ню Йорк, Н.Й., Філядельфія, Па. та Шикаґо, Ілл., та була підчеркнута тісна співпраця згаданих відділів із місцевими громадськими організаціями. В рямках діяльности головної Управи Товариства та поодиноких відділів виасиґновано з каси Товариства на добродійні та научні цілі біля 2.500 дол. Після закінчення звітової частини зборів, якими проводив інж. Б. Рак, відбулася оживлена дискусія в зв'язку з рядом питань внутрішньоорганізаційного характеру а теж і проблем ширшої співпраці Товариства та його членів з другими українсько-громадськими установами в ЗДА і Канаді. Делеґати місцевих відділів з Бостону, Дітройту, Філядельфії та Ню Йорку під проводом своїх голов, інженерів С. Берегульки, О. Цеплого, В. Винницького та І .Заяця, взяли активну участь в дискусіях і голосуванні ,заступаючи з успіхом погляди і права членів льокальних груп. У висліді нарад, присутні дали під увагу новій управі низку дезидератів, внесків та резолюцій відносно реалізації плянів праці на майбутнє.

ПРЕМ'ЄР ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ ЗАКИДАЄ ФРАНЦІЇ ЗМОВУ НА ЙОГО ЖИТТЯ

Сайгон. — Південно-в'єтнамський прем'єр, генерал Нгуєн Хан, підтримав свої раніші закиди, що французькі агенти затіяли змову проти його життя та існуючого в тій країні режиму, щоб разом із комуністами завести новий режим, який проголосив би невтральність Південного В'єтнаму. Ген. Хан зробив ці закиди публічно, на пресовій конеренції. Він відмовився пред'явити докази на те важке обвинувачення проти Франції, проте твердив, що його уряд знає імена агентів, але стримується з проголошенням деталів до часу, поки уряд не виявить всієї організації. Ген. Нгуєн Хан виправдував вже переведений ним державний переворот 30 січня цього року заходами французьких агентів наспілку з деякими відсуненими генералами, щоб наставити в Південному В'єтнамі таку владу, яка активно підтримала б французьку політику щодо невтральности Південного В'єтнаму. Ген. Хан і його уряд солідарний з американським поглядом, що формальна невтральність Південного В'єтнаму при одночасному існуванні комуністичного режиму в Північному В'єтнамі була б насправді тільки відчиненням дверей комуністам для повного запанування в обох частинах тієї поділеної тепер країни, після чого прийшло б скомунізування цілого Півдня Азії. Тому однаково ЗДА, як Південний В'єтнам рішені продовжувати війну проти комуністичних партизанів, організованих, озброюваних і перекидуваних з Північного В'єтнаму на південь. Ген. Нгуєн Хан заявив, що американський амбасадор Генрі Кебот Ладж знав про плян французьких агентів перевести атентат проти генерала Хана під час подорожі того останнього до міста Тайнінг в четвер минулого тижня. Однак амбасадор Ладж радив не відкликувати тієї подорожі і сам товаришив прем'єрові, тільки в останній хвилині змінено термін подорожі і пересунено її на один день раніше. Ген. Хан заявив, що змовникам обіцяно не 100.000 в'єтнамських п'ястрів, як говорено раніше (1.400 дол.), а 300 мільйонів п'ястрів, себто к. 4 мільйони дол. Французькі офіційні кола рішуче заперечують, наче б вони будь-що знали про такий плян атентату і змови проти теперішнього режиму.

Греція вимагає зміни договору про Кіпр — турки обвинувачують Кіпр у геноциді

Об'єднані Нації. — Грецький прем'єр Георгій Папандреу заявив у радіо - промові в минулу суботу, що „задля демократії і миру на Кіпрі та для збереження нашого союзу з нашим сусідом Туреччиною необхідно зревідувати договори (Женевський і Лондонський з 1960 р. про надання самостійности Кіпрові з різними клявзулями) у згоді з принципами міжнародної справедливости". Водночас він заявив повну підтримку „кіпрському геленізмові" збоку Греції. Грецький прем'єр нарікав теж перед американським амбасадором Генрі Лябуіссом на буцім-то односторонне протурецьке становище американського Уряду. Тим часом на форумі Ради Безпеки Об'єднаних Націй представник кіпрських турків Рауф Денкташ, президент турецької групи в кіпрському парляменті, допущений до слова тому, що кіпрська делеґація охоплює тільки самих греків, заявив, що з-посеред 700 турецьких закладників звільнено на Кіпрі тільки 534, а решту кіпрські греки вистріляли. Він закинув кіпрсько-грецькому урядові, що той веде політику народовбивства і що мир і спокій на Кіпрі давно запанували б були, як би президент Кіпру Макаріос і його дорадники не противилися застосуванню Лондонського договору, який дає право Британії, Греції і Туреччині до інтервенції в користь миру на Кіпрі. П'ять виборних членів Ради Безпеки (без Чехословаччини) стараються далі знайти компромісову формулу, на яку погодились би Британія, Греція і Туреччина та офіційний Кіпр.

Пакістан признає, що комуністичний Китай може заатакувати Індію

Карачі. — Пакістанський президент Мохаммед Аюб Хан заявив у радіо - промові в минулу ніділю 1-го березня ц. р., що він не виключає, що Комуністичний Китай може знову заатакувати Індію. Тому він заапелював до Індії, щоб вона замирилась з Пакістаном у справі Кашміру, який становить предмет спору між тими двома сусідніми державами від 1947 року. Та заява пакістанського президента тим знаметніша, що вона сталася заледви в кілька днів після того, як з Пакістану виїхав „дорогий гість", комуно-китайський прем'єр Чу Ен-лай, який приїздив туди разом з своїм міністром закордонних справ маршалом Чен І. Чу Ен-лай, будучи в Пакістані, запевняв палко про „миролюбну" закордонну політику Китаю та пропонував Індії замирення. Тому теперішню заяву пакістанського президента, який раптом солідаризується з американським та індійським становищем щодо загрози збоку Комуністичного Китаю для Індії і всього Півдня Азії — газетні коментатори вважають за можливість звороту в пакістанській закордонній політиці знову в користь Заходу.

У СВІТІ

● **Із Східного Берліну** втік на західній беріг внутрішньо-берлінського муру 23-річний кордонний вояк з усім військовим виряддом. Він підійшов у білий день під застави посередині вулиці, одна половина якої належить то Східнього й одна до Західнього Берліну та в догідний момент розсунув і перескочив заставу.

● **Папа Павло VI,** промовляючи до групи італійських єпископів, поручав сприяти тим італійським духовникам, які хочуть перенестись до Латинської Америки, де відчувається брак духовників. Папа вказував на особливу потребу в духовниках тепер, коли Латинська Америка „в небезпеці" — маючи тут на увазі підривну комуністичну роботу.

● **Швайцарський уряд** заморозив у своїх банках гроші Міжнародної Фундації Бальзана, маючи на увазі поважну внутрішню кризу в тій організації. Фундацію Бальзана заснував італійський мульті - мільйонер Бальзан, який помер у Швайцарії після втечі туди з Італії за режиму Муссоліні. Фундація призначає щорічно різні нагороди

● **У судовому процесі в Москві** проти „економічних злочинців", в якому засуджено на смерть — за офіційним повідомленням — 5-ох, а за твердженням західніх кореспондентів сімох підсудних, були також два високі поліційні старшини, які брали хабарі від керівників тієї групи „злочинців", які приватно продукували і продавали вовняні светери. Керівниками, засудженими також на смерть, мали бути С. Шакерман, В. Ройфман і В. Носов

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Шевченківський місяць

Щороку в місяці березні український нарід в Україні і в розсіянні по широкому світі сущий відповідними урочистостями відзначає роковини Шевченка: його народження 9-го березня і його відхід у безсмертя 10-го березня. Шевченківські роковини мають окреме значення в році Божому 1964-му, бо 9-го березня сповниться 150 років з дня народження батька української нації, чемпіона волі і справедливости для всіх людей.

Відзначення цих роковин набирає міжнародного значення в повному розумінні цього слова, до чого у великій мірі причинилася наша американсько - українська громада, здійснюючи цього року свою давню мрію: встановлення Шевченкові пам'ятника у Вашингтоні, в столиці Америки, названій іменем її батька Юрія Вашингтона, „праведний закон" якого оспівав Шевченко як символ волі і справедливости також і для українського народу. Відкриття цього пам'ятника, заплановане на останній кінець тижня в червні цього року, буде кульмінаційною точкою врочистостей.

Підготова до цієї великої події в повному ході, і під її знаком стоять і стоятимуть численні Шевченківські імпрези в Шевченковому місяці по наших громадах. Упродовж березня, як і в наступних місяцях, також і „Свобода" плянує віддати найбільше уваги як Шевченкові та його творчості, так і справі пам'ятника у Вашингтоні та заплянованим урочистостям його відкриття. Всі ми спільно, в наших центральних установах і в місцевих організаціях, вся наша преса повинні докласти максимальних зусиль, щоб урочистість у Вашингтоні була достойна того, кого вона має вшанувати: найбільшого сина України, великого співця волі і борця за неї для всіх людей. Ведена тепер акція видання поштовим урядом ЗДА шевченківської поштової марки в серії „Чемпіонів Волі" має ту саму мету.

Виступ генерального поштмайстра ЗДА Джана А. Ґроновского на ювілейній імпрезі Українського Народного Союзу в Ню Йорку тиждень тому був яскравим потвердженням відомої і проповідуваної громадянами українського роду істини, що Шевченко й його ідеали є вселюдські, є рідні не тільки для українців, але й для всіх людей в світі, включно з американцями. Це не був припадок, що п. Ґроновскі, нав'язавши до Шевченка та 150-річчя його народження і 70-річчя заснованого під впливом його ідей і навіть під його гаслом Українського Народного Союзу, говорив про поставлені теперішнім урядом президента Джансона між найголовнішими і найактуальнішими завданнями Америки проблеми рівноправности і добробуту всіх громадян. Як ідеали Вашингтона вже за часів Шевченка були мрією всіх людей, включно з українським народом, так і ідеали Шевченка завжди актуальні для всіх народів, включно з американським. Пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, в безпосередньому віддаленні від обеліску Вашингтона, буде вимовним символом цієї істини.

Антисемітська провокація

Американська преса принесла вістку, що в Києві під фірмою Української Академії Наук появилася 190-сторінкова книжка під заголовком — у перекладі з англійського — „Юдаїзм без прикрас". Автором цієї книжки є — за тими ж газетними вістками — професор філософії М. К. Кішко. Книжка написана по-українськи чи перекладена з російської мови на українську і видана накладом 12 000 примірників. Її ми ще не бачили, але можна повірити президентові Американського Жидівського Комітету й членові американської делеґації в Об'єднаних Націях, Моррісові Абрамові, що зміст цієї публікації складається з „мішанини непоінформованости, перекручення, злобних плІток і образливих зворотів на адресу жидів і жидівства". Між іншим, зазначає цей американсько - жидівський діяч, є там образливо - злобні карикатури, що представляють жида, як молиться він, тримаючи гроші в руці, є насмішки над Талмудом, є жиди, представлені як шахраї, що шукають захисту в синагогах і б'ються там, розподіляючи зиски з продажу церковної утварі...

Це видання — типова московсько-большевицька провокація, яка має на меті одним махом убити дві мухи: скомпромітувати українців в очах жидів та світу і водночас поширювати антисемітську пропаганду. Причеплювання української фірми до суто російського антисемітизму ведеться не від нинішнього дня. В царській Росії, „черта оседлости" для жидів, яких не допускали на російську етнічну територію, ішла по північній кордонній лінії України. Тому офіційна програма Союзу Русского Народу „бей жидов — спасай Росію" реалізувалась не на Московщині, де майже не було жидів, а в Україні, при чому ввесь російський поліційний апарат стояв на послугах чорної сотні і разом з нею організував погроми. Погром у Кишеневі, процес Бейліса в Києві, антисемітська література російською мовою — все це було інспіроване, організоване й фінансоване російською державною адміністрацією або півофіційними прибудівками. Ніхто з українців не твердить, що й серед українців не було антисемітів, ані такого маловартного елементу, який був податливий на протижидівські провокації. Алеж так само ніхто з жидів не заперечує факту, що в перших часах воюючого комунізму большевицька верхівка і спеціяльно її поліційний апарат були насичені жидами. Ніякого народу у світі не можна утотожнювати з його покидьками. „Темні люди, чорносотенці й червоносотенці, одна темна зграя, різні провокатори, кинувши зброю, повилазили із своїх закутків і розпочали ганебну працю на іншому ґрунті. Вони завзято снують своє ганебне павутиння провокації, викликаючи погроми єврейської нації й часом підбурюючи на те страшне діло й деякі несталі елементи нашого війська. В такий спосіб вони хочуть заплямити перед усім чесним миром нашу боротьбу за волю і загирити нашу національну справу," — писав Головний Отаман С. В. Петлюра у своєму славному наказі ч. 131 з 26-го серпня 1919-го року, стверджуючи, що „хто допускається такого тяжкого злочину (погромництва), той є зрадник і ворог нашого народу і мусить бути усунений від людського співжиття".

Проте, „чорносотенцям і червоносотенцям" вдалася частинно їхня робота: не знайшлося жадного Шварцбарта, який вбив би одного з батьків антисемітизму, Пуришкевича, але знайшовся такий, який убив соціялдемократа, великого гуманіста Симона Петлюру, що переклав на українську мову „Євреїв" Чірікова з приязним для жидів вступним словом. Тоді також була гра, щоб одним злочинним ділом придбати подвійний капітал: знищити людину, яка стала символом української збройної боротьби за державність, і скомпромітувати українців в очах жидів. І по нинішній день є чимало жидів, які ніколи не згадують антисемітської російської чорної сотні, але завжди мають на язиці українців. Є чимало жидів, які досі не знають, чи не хочуть знати, що революція за Богдана Хмельницького була звернена проти шляхетської Польщі, а тисячі жидів упали її жертвою тому, що необачно пішли на послуги польській шляхетській верстві. Є чимало жидів, які беруть за добру монету кожну провокацію, що б'є в жидів і в українців, і не бачать її авторів.

Український нарід, його політична і культурна верхівка, всі чесні українські люди в Україні і поза нею, не мають нічого спільного з такими провокаційними виданнями, як оця публікація, продиктована московським Політбюром Української Академії Наук, що її зведено теж до ролі одного з органів режиму. Переживаємо важкий історичний період. Треба зберегти сильну волю та здоровий осуд, щоб розуміти, що дійсним спільним ворогом усіх волелюбних народів і людей у світі є Москва, яка ішла й іде на знищення однаково українців і жидів.

Ярослав Курдидик

НАСЛІДКИ ПОЛІТИКИ МИРУ ЗА ВСЯКУ ЦІНУ

Припинення допливу води до американської бази Ґвантанамо на Кубі може, нарешті, послужить за рішальний стимул для того, щоб Уряд ЗДА цілковито зрікся своєї політики „зберігання миру за всяку ціну", бо дотеперішніми поступками наблизився він до ще небувалого „капітуляційного крещенда". Досі американський Уряд на всіх континентах старався лише гамувати запальні точки і не говорити уголос всієї правди про фактичний стан. А тим часом вже давно можна було передбачати, що політика підставляння щоки для щораз нового удару мусить кінець-кінцем привести до трагічних наслідків.

Наявним прикладом цього є Куба, справу якої треба було розв'язувати від самого початку зовсім інакше. Це — факт, що достава води для американської бази на тому острові ґарантована обопільною угодою, і навіть кастрівський уряд визнавав цю угоду. Відомо також, що, в разі нестачі води на острові, база — згідно з угодою — мала б отримувати її з іншого джерела. Тож на припинення води міг відважитися Кастро тільки за порадою і підтримкою Москви.

Треба признати, що Уряд покійного президента Кеннеді зайняв був дуже рішучу і єдиноправильну поставу, коли домагався усунути большевицькі ракети з Куби, але ніколи він не настоював на тому, щоб ці домагання були точно і цілковито виконані. І тому після „усунення" ракет ЗДА не могли безпосередньо, чи через посередництво ОН виявити, чи всі ті ракети забрано, а якщо й забрано деяку частину, то ніхто не має певности, чи не доставлено їх туди знову в здемонтованій формі. ЗДА не настоювали рішуче, аж до загрози зірвання дипломатичних взаємин із СССР, щоб така перевірка була переведена, але, немовби віддячуючись большевикам за те, що вони забрали ракети, побудовано т. зв. гарячу телефонічну лінію Москва - Вашинґтон. І навіть тоді, коли наглядно виявилося, що питання Куби слід було не розв'язувати, а розрубувати, як гордіївський вузол, ЗДА обмежилися тим, що передали ту справу на вирішення Організації Американських Держав, представники якої, за малими вийнятками, „гостро засудили політику Кастра".

З прикрістю доводиться стверджувати, що після невдалої бльокади Куби респект латиноамериканських держав до ЗДА помітно підупав, а натомість авреоля довкола Кастра почала зростати.

Справа Куби залишається одною з основних престижевих точок ЗДА, і тому правдиві приятелі ЗДА, яких є багато у вільному світі, з латиноамериканськими включно, дораджують використати припинення достави води на американську базу, як основну причину для радикального зоперування кастрівського пістряка.

Уряд не хоче признатися, що наслідки його політики миру за всяку ціну не обмежилися поразкою на Кубі, але широко розгорнулися на всі континенти. Ось, для прикладу, виявляється, що справа Кіпру далеко серйозніша й небезпечніша, як це подавано в офіційних звідомленнях. Адже виходить, що американський консулят розбомбили ніхто інший, як „залишки" дуже активних грецьких комуністів. І також хаос на тому острові, підсилюваний всіми можливими засобами, аж до нелеґальної достави зброї „грецьким самостійникам", — це лише чергова ланка у ланцюзі Куба — Панама — Занзібар — В'єтнам. Очевидно, большевики дуже хочуть всадовитися на цей преважливий із стратегічної точки зору „середземноморський авіоносець", щоб звідтіля і з Чорного моря, розсваривши Туреччину і Грецію, захопити Дарданеллі і здійснити задушевну мрію всіх білих і червоних московських імперіялістів.

У Південному В'єтнамі ситуація виходить поза межі „кризи". В'єтконґські комуністи у Меконґській дельті минулого тижня вперше застосували на більшу скалю важку зброю і розпочали операції силами більшими, як один курінь на невеликому бойовому відтинку. Це, врештою, звичайна комуністична тактика: розпочинати з операцій малими відділами, переходячи до щораз більших. Нині бачимо дії куренів, завтра включаться полки, а там — опанування всієї дельти і повне „запечатання" Південного В'єтнаму. Посилення внутрішнього хаосу з поміччю терору примусило американців стягнутися до будівель, обведених барикадами і кільчастами дротами. Ширяться чутки про випадки дезерції серед вояків Південного В'єтнаму, і не одна військова частина переводить бойові операції так, аби лише „відбути свій час на фронті". Після останніх двох переворотів серед населення відчувається повна дезорієнтація, і воно займає пасивне становище, мовляв, почекаймо, чия візьме...

У Панамській зоні, в заворушеннях, які там недавно відбулися, комуністи відіграли й відіграють більшу ролю, як це на початку здавалося. Вони з усіх сил натискають на публічну опінію, щоб Панама беззастережно й повністю перейшла на позицію Куби, відкинувши всякі можливі ф о р м и замирення. Знавці твердять, що коли американці не заанґажуються гостріше у панамську проблему, а обмежуватимуться дебатами, на тому виграє тільки Москва, яка в тому обширі, після невдалої спроби запустити коріння у Гватемалі, звернула свою увагу на Панаму, Венесуелю та Бразилію.

А до цього слід додати ще неполадки між самими таки найближчими альянтами. Ось так Франція і Англія розпочали, всупереч американській бльокаді, допомагати Кастрові доставами автобусів, тракторів і льокомотив, скріплюючи цим докраю розхитану кубинську економіку. При цьому вони заявляють не без слушности: — „Ми допомагаємо торгівлею тільки одному, може найслабшому із сателітів Москви, а ви, американці, допомагаєте продажем пшениці самому комуністичному центрові, Москві. Про який же тут вилім може бути мова?" Де тут дошукатися політичної логіки?..

Протягом останніх десяти років ЗДА намагалися це все толерувати, латати і співіснувати, і тому кризи поставали з того, що американці вели холодну війну не з наставленням на перемогу, а з наставленням на імпровізовану оборону. Внаслідок цього на деяких відтинках почали зарисовуватися тенденції капітуляційного відступу, з метою вдержати мир за всяку ціну.

Тепер бачимо, що нова фаза у зростанні цих хронічних недомагань вимагає нової техніки думання, найбільшої гнучкости, точности і швидкости у діях. Це означає основну перевірку в ролях, що їх виконують НАТО, ОН чи СІЕТО, не згадуючи вже основного — перебудови у ставленні до ворогів.

ВЕЛИКИХ СЛІВ ВЕЛИКА СИЛА...

16-го лютого ц. р. совєтська преса принесла постанову пленуму Центрального Комітету КПСС в справі поліпшення сільського господарства. Як відомо, вже понад 30 років тому в СССР сколективізовано сільське господарство насильством і терором над мільйонами хліборобів. Селянство не прийняло цієї системи, що в основі нагадує колишню панщину, і через те сільське господарство в СССР не виходить з кризи.

Обітниці Хрущова „догнати й перегнати" ЗДА у виробництві молока й м'яса — не здійснилися. Надії на цілинні землі в Азії, що мали б стати базою сільського господарства СССР, виявилися фантастичними мріями. Совєтський уряд мусить масово купувати збіжжя в країнах, де сільське господарство вільно розвивається.

Пленарне засідання ЦК КПСС в Москві ухвалило одноголосно резолюцію в справі інтенсифікації сільського господарства. Ця резолюція по суті є актом обвинувачення супроти вождів партії і в першу чергу проти Хрущова за всю їх злочинну політику, що привела сільське господарство до руїни.

Резолюція на початку „відкриває Америку", мовляв, партія уважає, що „для будівництва комуністичного суспільства треба мати, поряд із могутньою модерною індустрією, високорозвинене сільськогосподарське виробництво". На це ствердження можна сказати, що розквіт сільського господарства потрібний не тільки для „будівництва комунізму". Інтенсивне господарство після другої світової війни зробило величезний поступ у вільних країнах світу без „комунізму". Розвиваючи рільництво, хлібороби вільних країн не думають про комунізм, а мають на увазі передусім те, що їхня праця належно оплачується. В резолюції пленуму ЦК КПСС на першім місці стоїть „комуністичне будівництво", а „підвищення життьового рівня трудящих" на останньому. В резолюції сказано, що комуністичне будівництво забезпечить добробут населення СССР. Як убого має виглядати той добробут людности СССР, видно із цієї резолюції: мовляв, треба забезпечити врожай зернових культур і одержати хліба стільки, скільки треба „для повного задоволення потреб держави".

Як бачимо, навіть у цей час, коли людність СССР не має хліба, в резолюції, замість задоволення її потреб поставлено „потреби держави". Кожний знає, що в СССР „держава" — це партія.

Резолюція обіцяє дати „державі" в 1970-му році зернових продуктів 14-16 більйонів пудів. Щоб здійснити цей плян, подано низку пропозицій на підвищення врожайности в СССР. Теперішня „генеральна лінія" КПСС спрямована на інтенсифікацію сільського господарства. Цим посередньо засуджено політику Хрущова, який сподівався методами екстенсивного господарювання на цілинних землях Азії, без вигноювання добитися високих урожаїв та „догнати й перегнати" Америку. Розорано мільйони гектарів цілинної землі, але посухи, бурі, морози й сніги знівечили пляни Хрущова. Від 1954-го року занедбано сільське господарство в европейській частині СССР, особливо в північній Росії, бо машини й різну техніку кинуто на цілинні землі. Статистика показує, що сільська людність між Москвою й Ленінградом катастрофально зменшилася: селяни покидають колгоспи і тікають на роботу до індустріяльних центрів.

Яким способом хоче диктаторська партія поліпшити сільське господарство? В резолюції намічено низку заходів: „хемізація" хліборобства й скотарства (навіть про вітаміни згадано!); обводнення засушливих земель; електрифікація і механізація праці в сільському господарстві; наукові досліди в ділянці рільництва і т. д.

В резолюції кілька разів згадується про потребу збільшити урожайність зернових культур, але, дивним дивом, зникла так широко реклямована Хрущовим кукурудза. Тільки раз згадано кукурудзу в резолюції „для годиться"...

Не хочемо спеціяльно „допікати" Хрущову за всю легковажність його плянів у сільському господарстві протягом останнього десятиліття. Однак, його минулі пляни й теперішній плян, ухвалений в резолюції, нагадують сатиру письменника Салтикова на „пляновиків" з доби царату. В „Історії одного міста" Салтиков пише як „градоначальники" (тепер — секретарі обкомів партії) воєнними походами і терором намагалися примусити селян культивувати „гірчицю і лаврове листя". Тепер партійні секретарі одержали директиву — в найкоротший термін піднести до високого рівня сільське господарство! Але з тої ж резолюції видно, як мало апарат підготований до цього завдання: адже не досить самих машин і хемічних добрив для піднесення врожайности. Потрібні люди для виконання плянів. А підготованих знавців сільського господарства бракує. Хіба це не трагедія, коли в резолюції пишеться:

„Для введення хемії в сільськогосподарське виробництво необхідно насамперед організувати ефективне використання мінеральних добрив".

Однак, володарі Кремлю вміли підготувати „кадри для посилання у всесвіт „супутників", але на підготову аґрономів у них розуму не вистачило.

Перечисливши різні заходи для піднесення сільського господарства, резолюція велику надію покладає на „пропа-

(Закінчення на стор. 3-ій)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ:

„Жидівська національна автономія на Україні (1917-20)"

Це — назва моєї монографії, яку щойно видав мюнхенський Інститут для вивчення СССР (циклостилеве видання у серії „Досліди і матеріяли"). Внаслідок явного непорозуміння Інститут вмістив на звороті заголовної сторінки напис: „Передрук дозволений за умовою подання джерела".

Зрозуміла річ, що коли Інститут узяв на себе видання моєї праці, то малося на увазі, що він тим набув право виключно на перше видання в українській мові, у той час, коли „копірайт" на наступні видання, як в українській, так і в інших мовах, залишався за автором.

Цим написом Інститут позбавив мене фактично права розпоряджати моїм літературним майном, подарувавши його цілому світові. Наслідки такого свавільного вчинку виявились негайно. Як я довідуюсь, мюнхенський місячник „Український Самостійник" почав передрук першої частини моєї монографії в числі з лютого, мене не питаючись, лише на формальній підставі того напису. Адже моє майно стало „безхазяйним".

На мій протест проф. П. Феденко, який є відповідальним редактором українських видань Інституту, в листі з 14 січня ц.р. відповів мені, що „Інститут ніяк не претентує на літературну власність авторів" і на доказ цього надіслав мені підписаний директором Інституту сертифікат в англійській мові, у якому засвідчується моє право на видання цієї моєї праці у різних мовах. Але цим справа передруку першого українського видання кожним, хто лише схоче, ніяк не залагоджена, бо тим часом книжка вже розіслана без того, щоб той напис був закреслений або відповідно скореґований.

При такому стані речей не залишається мені нічого, як звернутися цим шляхом до всіх українських часописів і видавництв з попередженням остерегтися від передруку моєї монографії, повного або частинного, без мого на те дозволу.

Оскільки циклостилеве видання мюнхенського Інституту вийшло в обмеженій кількості примірників й у продаж не надійшло, можна вважати, що знайдуться інституції чи видавництва, які зацікавляться виданням моєї книжки друкарським способом, або перекладом її на інші мови. У такому випадку прошу звернутися за відповідним дозволом до мене. Це саме прохання стосується до періодичних видань, які побажають передрукувати певні частини з монографії. Для цього подаю мою адресу: Prof. Salomon Goldelman, Eben Shaprutstr. 17, Jerusalem, Israel.

Єрусалим, у лютому 1964 р.

Проф. Соломон І. Ґольдельман

Алла Коссовська

ГІРСЬКИЙ ВОВК

(Повість)

(17)

В мерехтливому світлі каганця Борис вдивлявся в її обличчя, стараючись розглянути знайомі, милі риси. Але вітер, що залітав і сюди, хилитав слабкий вогник, і бачив він тільки блискучі очі, відчував на руках теплу вогкість її сліз.

— Не плач, Заліко, я візьму тебе звідси, ми одружимось, поїдемо далеко-далеко, на Україну, до Андрія й Наталочки, будемо щасливі, не плач, маленька Заліко! — шепотів Борис на вухо дівчині, потішаючи її, як дитину.

— До Наталочки? — спитала нараз дівчина і тихо, радісно засміялась. — Яка вона гарна, як Божа Мати!

„Як добре це в неї вийшло — як Божа Мати!" — подумав Борис.

— Але ніколи-ніколи Заліко вже не побачить Наталочки, Заліко вже не дівчина, Заліко — жінка Хазі і ніколи не буде жінкою доктора Бориса! — тут вона голосно заридала і впала до Борисових ніг, ховаючи обличчя в його колінах.

Борис обережно підняв Заліко і посадив поруч себе.

— Дурненька моя, Хазі не має ніяких прав до тебе, він узяв тебе силою. Я заберу тебе до себе, ми запишемось завтра в сільраді, і ніхто вже не посміє зазіхати на мою дружиноньку.

— Не буде цього, Борисе! — несподівано-твердо сказала Заліко, зідхнула і витерла очі хусткою ,що збилася з голови на плечі. — Адат велить любити чоловіка, а Хазі — мій чоловік. Я хочу лише проститися з тобою і попросити, щоб ти не шукав мене, бо Хазі заприсягся, що уб'є тебе, якщо побачить ще раз коло нашої схованки. Ти вчора проїхав зовсім близько, і він тебе бачив. А Хазі жартувати не вміє! — додала вона, і в її голосі прозвучала нотка гордости.

Це боляче вкололо Бориса, і він злегка відсунувся.

— Ти любиш його?

Заліко вибухла риданням. Вона не любить Хазі, вона любить доктора Бориса, але те, що сталося, ніхто не всилі змінити. Вона — жінка Хазі і буде матір'ю його дитини... А доктор Борис нехай забуде її і їде сам на Україну. Або ні, нехай не забуває, нехай пам'ятає завжди свою нещасну Заліко!

Борис відчув болючий жаль до цієї бідної, скривдженої дитини, душа якої розривалась між почуттям любови і суворими приписами адату.

Він ще й ще раз умовляв її їхати з ним спочатку до Лацу, а тоді й далі, на Україну. Він клявся, що ніколи не дорікатиме їй минулим і прийме її дитину, як свою власну. Але Заліко заперечливо хитала головою. Потім заговорила, схлипуючи:

— Була тут сьогодні мати і сказала: до доктора приїхала жінка з міста, що ген-ген за горами. Доктор не казав Заліко, що має жінку... — Дівчина скорботно знітилась.

„Ось в чому справа! — подумав Борис. — Як це я не догадався, що її вже повідомлено про приїзд Марини..."

І він заговорив до Заліко, як до дорослої людини.

— Ця жінка, що приїхала, не дружина мені, я припадково зустрівся з нею там, на півночі, куди мене заслали. Я ніколи не любив її і ніколи не присягався бути їй вірним. Мій адат не зв'язав мене з нею, і я почуваю себе вільним. Я написав їй, що хочу з тобою одружитись, але вона все ж таки приїхала. Я сказав їй, що не буду жити з нею, і вона оселилась у саклі Цако. Отже, мій адат не забороняє мені взяти за жінку тебе, Заліко, тому, що вона не дружина мені.

— Але й Заліко не може бути дружиною тобі, — журливо сказала дівчина. — Мати проклене мене, всі в аулі відвернуться від мене, і мені не буде вороття до рідної саклі, коли доктор Борис покине мене і поїде на Україну з своєю першою жінкою...

— Ти мала, вперта дитина! — вибухнув гнівом Борис. — Я ж сказав тобі, що цього не буде!

Заліко плакала, цілувала Борисові руки і рішуче відмовлялася слухати його доводи.

Треба було рушати. Інґрід, прив'язана коло входу до печери, змерзла і нетерпляче била копитом об камінь.

— Що ж ти будеш робити? — стримано запитав Борис. — Хазі вивезуть до Владикавказу, будуть судити, і ти знову залишишся сама, з дитиною на руках .Не можна ж ціле життя ховатися в цій дірі, — він помацав рукою вогку стіну печери.

— Ми поженимось і, якщо треба буде, то він піде в тюрму, а я лишуся у матері. А коли він вернеться, ми збудуємо свою саклю і будемо жити разом. Хазі каже, що його не триматимуть у тюрмі довго, — промовила Заліко, і Борисові здалося, що ця перспектива радше вабить її, як лякає. Він підвівся.

„Ну, що ж, — подумав, — може так і краще. Навіщо зривати її з рідного ґрунту.

Згадалась улюблена пісня Тай: „Не беріть із зеленого лугу верби ні на жовті піски, ні на скелі, бо зів'яне вона..."

Десь у куточку серця заляг гіркий смуток. Прощай, Заліко!

САМОТА

І тоді прийшла самота. Вона ввійшла, як давня знайома, в Борисову саклю і втупила свої білі, порожні очі йому в душу, спустошуючи її, щоб оселитися в ній, як у себе вдома. Вона згасила і викинула геть маленьку надію на особисте щастя.

Вдень була робота, товклися люди, приходила помагати в амбуляторії Марина, прибігав Цако. Увечері всі розходилися, і Борис залишався сам-на-сам із своїми думками.

За вікном шелестів осінній дощ; лямпа під зеленим дашком кидала на стіл зеленаве коло, під столом дрімали пси, часом повискуючи і клацаючи уві сні зубами.

Борис працював коло столу, розважуючи ліки, записуючи історії хвороб, або просто переглядав старі медичні журнали. Нових вже давно не було, дощі остаточно розмили дорогу і дістатися до міста навіть верхи було неможливо. Пошти не привозили і доводилося задовольнятися перечитуванням старих листів, що Борис і робив залюбки, ще й ще раз переживаючи зі своїми близькими їхні горе і радість.

З властивою йому акуратністю Борис тримав ці дорогі листи в окремому пуделку, підібраними за датами. Тут були химерні, повні своєрідної романтики, листи естета і мрійника-брата Андрія. Тут були ніжні материні листи і дружні, ляконічні листи батькові. Зрідка писала Олюня своїм півдитячим почерком. І були тут ще листи, які Борис брав до рук з внутрішнім хвилюванням. Це були листи Тай. Вона писала так, як і говорила: яскраво і просто. І її чіткий, розгонистий почерк так відповідав її натурі, зовнішності, що, здавалось, ніхто крім неї не може так писати.

І цього вечора було все так само: шелестів дощ, повискували спросоння пси, гнітила самота. Останні листи з дому турбували Бориса. Мати писала про відвідини „Данькових приятелів", що в умовній родинній мові означало страшні три літери: Г.П.У. Чого хотіли ще ті опричники від його близьких, на чию душу зазіхали? Він втратив спокій, але відчував свою безсилість, і тільки пачка невідісланих листів росла на столі. Жадного зв'язку з зовнішнім світом не було...

ФІЗИЧНА КАРТА УКРАЇНИ, ВИДАННЯ ШКІЛЬНОЇ РАДИ УККА

За 13 років існування Шкільна Рада УККА видала свою першу колірову мапу України, яка є призначена для шкіл українознавства. Ця підручна мапка зображує фізично-географічний стан українських земель. Хоч дати видання не подано, то зі змісту мапи можна вносити, що це нова публікація.

Таблиця умовних знаків вирізняє рельєф (у 6 красках), ріки-озера-моря-канали (в синіх красках), залізниці і піски (в червоній), і 4 категорії міст (у чорній красці). Таблиця не пояснює блідобронзової перериваної лінії, що нею позначені межі держав і сов. республік, та блідочервоної кривої, яка, мабуть, визначує засяг української етнографічної території; не пояснені теж болота.

Перший зоровий ефект мапки є позитивний. Мало контрастові краски рельєфу, виразна гідрографічна сітка, та невелика кількість міст роблять мапку сприємливою для ока, і легкою до читання. Зате, коли приглянутися ближче мапці і спробувати вчитися з неї, то додатньо можна тисловитись лише про ріки. Хоч і тут є недотягнення (майже немає різниці між великими і малими ріками, їх недостатнє позначення, деякі помилки в назвах (замість Псьол — Псло), то проте ріки є легкі до відчитування. Зате інші черти мапи, залишають багато до побажання.

Найслабше зображений рельєф. Якщо б хтось шукав за депресією, то знайде її лише в таблиці умовних знаків, а не на мапі; висоти 100-200 м., яких багато на Україні, можна доглянути майже виключно лише поза Україною: зате в додатку знайдемо на мапі білу краску для гір, не подану в поясненнях, що учень міг би вважати за вічний сніг, якого в Карпатах немає. У вислідi розходжень красок між таблицею умовних знаків і властивою мапою знайдемо такі недоречності, що Причорноморська низовина підноситься вище Лівобережжя, а лежить на тому ж рівні що Полісся; немає різниці в красках між Причорноморською низовиною а Каспійською депресією, між Подільською і Волинською височинами, між Карпатами та Кавказом, і не можна відчитати справжньої висоти Кримських гір. Великим теж недоліком зображення рельєфу є закінчення скалі красок на висоті 1,000 м., а Кавказ підноситься до 5,500 метрів. Подібно й глибини Чорнаго моря допроваджено лише до 200 м., а вони сягають більше як 2,000 метрів. Коли ж висоту гір це можна доповнити відчитуванням висот вершин, то про море вже того сказати не можна.

У представленні осель не виділено міст з одним мільйоном населення, яких Україна вже має два. Деякі ортографічні помилки та несучасні називання (пр. Дебрячин, Нікополь, Бердянське, І. Франківське,...), несистематичність друку гідрографічних назов (Кахівський вдзб. — великий друк, Кременчуцький вдзб. — малий друк, Дністер — великий і малий друк), пропущення важних описових і адміністративних назов (пр. Керченська протока, Арбатська коса, основного поділу Карпат, назв держав і сов. республік) — це від'ємні сторінки карти. Незрозумілою є етнографічна межа проведена по Керченській протоці, без зв'язку з перебігом такої ж на суші.

Беручи вище наведене до уваги, можна сказати, що хоч Фізична карта України з артистичного боку є представлена може і без закиду, то під речевим оглядом дає викривлений образ природніх рисів України. Причина того лежить не так у зле підбраній картографічній методі (комбінація красок з тінюванням), як у мильній інтерпретації наукових джерел та невдалому технічному опрацюванні. Невиявлення прізвища автора ставляє вже тим самим вартість мапки під сумнів. Насувається питання: чи для представлення гідрографічної сітки виплачувалось Шкільній Раді видавати аж коштовну, колірову мапу. Чи не вистачило б виконати її в одному тоні, а заощаджені гроші зужити на поліпшення існуючих вже географічних мап України, видання НТШ, зглядно на випуск стінної фізичної карти України, так дуже потрібної в наших школах. Яка була ціль випуску цієї мапки, знає лише Шкільна Рада.

Дроп

ЮВІЛЕЙНА ШЕВЧЕНКІВСЬКА СЕСІЯ УВАН У ВІННІПЕҐУ

Для відзначення 150-річчя з дня народження Тараса Шевченка відбудеться річна Ювілейна Сесія УВАН у неділю 8-го березня в год. 2. 30 по полудні в приміщенні Українського Народного Дому. В програмі сесії вручення Шевченківських грамот УВАН та доповідь проф. Яр. Рудницького на тему „Шевченко й проблема двох культур". На цю сесію окремих запрошень не висилається. Цією дорогою запрошує всіх зацікавлених

Президія УВАН у Канаді

Срібний Ювілей священика о. прот. Миколи Харіщака

На срібному ювілеї священства о. М. Харіщака. — Сидять зліва ювілят о. М. Харіщак, Владика Мстислав, о. Т. Форостій, д-р Я. Падох. — Стоять відправа: О. Карник, колишній голова церк. громади, о. Б. Желехівський, о. М. Земляченко, о. А. Селепина і М. Худзій, голова церк. громади.

За ініціятивою парафіяльного уряду у.п.церкви св. Вознесіння в Нюарку, відбулося відзначення 25-річчя священства настоятеля парафії о. протоєрея Миколи Харіщака, в неділю 16 лютого. Свято звеличав своєю присутністю В. Преосв. Владика Архиєпископ Мстислав, який в сослуженню о. Ювілята і о. прот. Б. Желехівського відправив Архиєрейську Богослужбу, під час якої нагородив отця ювілята „палицею", себто духовим мечем, за ревну працю для добра Церкви і побожного українського народу. Многоліттєвіями була закінчена перша половина торжества в церкві.

Опісля в, по береги заповненій, парафіяльній залі відбувся бенкет на честь Ювілята. Після благословення трапези Владикою, предсідник парафіяльної ради п. Худзій попросив на тостмайстра о. прот. Т. Форостія, настоятеля поблизької пассейської парафії, який, привітавши Владику, о Ювілята і всіх присутніх, попросив найперше до слова найдостойнішого гостя В. Преосв. Владику, який привітавши о. Ювілята від Церкви, ділився з присутніми своїми враженнями із недавно відбутої поїздки до головних центрів Християнства. Вдоволені присутні нагородили Владику щедрими оплесками. Промовляв д-р Ярослав Падох, головний секретар УН-Союзу, який вітав свого шваґра о. Миколу від себе і родини, а також від Українського Народного Союзу, пригадуючи 70-річний ювілей його існування, який завершиться 22-го лютого ц. р. підмічуючи, що о. Харіщак з усією родиною є не тільки членом, але й великим прихильником УН-Союзу, вручив йому, як ювілейний дар щойно надруковану заходами і коштом УН-Союзу англомовну Енциклопедію Українознавства. Д-р Падох згадав також про цьогорічні 150-роковини з дня народження Т. Шевченка, які будуть достойно відзначені відкриттям його пам'ятника у Вашинґтоні, закликаючи всіх до масової участи у всіх ювілейних святкуваннях, а особливо у відслоненню пам'ятника. Від Деканату вітав о. мітрат А. Селепина, а дальше о. прот. Б. Желехівський і о. прот. М. Земляченко. Від парафії вітали: п. Худзій, п. Карник і пані Пріско, вручаючи „дар любови" від парафії, а пані Юрів від Сестрицтва також вручаючи „дар". На закінчення промовляв о. тостмайстер Теодор Форостій, розказуючи життєпис отця Ювілята, пройдений його шлях служіння Рідній Церкві в дуже тяжких обставинах воєнної хуртовини, яка кидаючи отцем Ювілятом і його родиною з Борислава через Холм, відтак Сянік, Братиславу, Відень, Баварію, Ютику, Н. Й., Питсбурґ, де умерла його люба дружина Марійка з роду Падох, аж по Нюарк, де захопив його цей святочний і радісний день Срібного Ювілею Священства. При традиційному діленні „кейка" побожні і добрі парафіяни зложили ще додатковий свій „дар любови" отцю Ювілятові. Після другої частини торжества на сцені відбувся Концерт з мистецькими виступами братів Шкварків і танцювальна група під проводом пані Шкварко, а також і концерт юного ОДУМ-у під дир. п. Пташинського. Ціла імпреза пройшла в милій і приємній атмосфері, оставляючи милі спомини в серцях всіх учасників. Благослови ж, Боже, отцю Ювілятові Миколі в дальшій праці на ниві Святої Церкви і Українського Народу, на Многі і Благі Літа.

Т. Ф.

Ялинка Осередку СУМА в Акрон, Огайо

26-го січня в церковній залі Осередок СУМА ім. короля Данила влаштував Ялинку. — Програма складалася з трьох точок: святочної вечері, Різдвяної виставки на дві дії п. з. „Св. Вечір на Україні" й забава. „Ялинку" відкрив голова Осередку М. Іваницук привітом всіх присутніх та пояснив ціль Ялинки, яку влаштовується для нашої молоді, щоб вона мала змогу бачити і чути своє українське слово. Старша Ю. Сумівка Осипа Владичак перевела його слова на англійську мову, щоб усі їх зрозуміли. Свято почалось в сумнім настрою, бо наш Всч. о. Т. Дурбак, який любить у всім брати участь, не міг з'явитись з причини перестуди. Молитву до св. Вечері перевів голова Осередку зі всіма присутніми колядою „Бог Предвічний".

Вечеря була приготована нашими старшими членкинями СУМА під проводом Марії Іваницук. До столів обслуговували старші сумівки в нових одностроях в складі 12 сумівок.

По вечері наш член СУМА, бувший заслужений голова Осередку, секретар та культ.-осв. референт — Володимир Лесняк мав промову на тему наших свят та традицій. Наш нарід на рідних землях, немає змоги святкувати так, як ми, бо наш предвічний ворог старається відобрати нашому народові, це все, що йому залишили його предки. Ми тут маємо права вдержати свою рідну мову, традиції та релігію, ми повинні доложити всіх сил для виховання нашої молоді в українськім дусі.

По промові почалась різдвяна виставка підготована, теперішнім культ. осв. референтом Петром Пацурою, і під проводом заст. голови Володимира Галамая, та при помочі нашої імості п. Дурбак.

Виставка була на доброму рівні. Публіка оцінила її добре. По виставці заст. голови, В. Галамай подякував усім присутнім за масову участь і зложив подяку старшим членкиням СУМА за приготовану вечерю, ю. сумівкам за обслугу при столах, аматорам за відіграння п'єси, та всім, хто причинився до організації свята. Відтак попросив всіх присутніх залишитись на забаву, і спільно як одна українська родина забавитись до пізньої ночі, що і сталось, бо забава пройшла у веселому настрою.

М. К.

● У Йорданії 12-членна археологічна комісія, з американським професором Пенсилвенійського університету Джеймсом Прічардом у проводі, знайшла недалеко ріки Йордану могилу із жіночим кістяком, зодягненим в багаті самоцвіти. Стверджено, що розкопи впали на сліди міста з-перед 5.000 років. У тій комісії є 4 американці, один німець, один француз та один англієць — решта йорданські арабські фахівці.

● Студенти Сетон Голл університету з Савт Орендж, Н. Дж., передали президентові Джансонові грамоту, в якій вони прирікають, що старатимуться здійснювати ті ідеали, які передав їм покійний президент Джан Ф. Кеннеді, який закликав молодь заступити ненависть толеранцією, необачність терпеливістю, фанатизм — любов'ю та здійснювати дійсне братерство між людьми під проводом Бога. Президент Джансон пригадав студентам, що президент Кеннеді закликав молодь цікавитися політичними проблемами та вступати до урядової служби.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Концерт піяніста Романа Рудницького

У вівторок, 20 лютого ц.р. в залі Музичної школи „Джуліярд" в Ню Йорку відбувся концерт молодого, вже відомого піяніста (учня Розіни Левінової) Романа Рудницького. Цей молодий талант є високо обдарований під оглядом блискучої і цілком свобідної техніки і щодо феноменальної пам'яті художня зрілість його росте не по днях, а по годинах. Тепер він є вже справжній артист високого ґатунку і міг би конкурувати з деякими піяністами світової слави.

Програма концерту вже сама показує його артистичні можливості.

Соната Шуберта звучала глибоко і змістовно, з гарною і переконливою експресією,

Віртуозно і блискуче була виконана соната Барбера, музичні якості якої де-де є дискусійні, але про це я тепер писати не буду.

Надзвичайно тонко і рафіновано був показаний цикл Равеля: чудова „Ундіна" і блискуча „Скарбо".

Піяніст не має жодних технічних перешкод, і це дає йому можливість концентрувати свою увагу на творчих фарбах інтерпретації.

Численна публіка захоплено вітала молодий надзвичайний талант, який мусів грати на „біс". — Ще чудово прозвучали деякі твори, серед яких ноктюрн Шопена і твір Дебюсі.

Шоста рапсодія Ліста викликала бурю оплесків.

Побажаємо молодому артистові здоров'я і сили, для дальшого розвитку на шляху до світової слави.

Проф. В. Грудин

Концерт в пошану В. Барвінського в Клівленді

Український Музичний Інститут, Відділ в Клівленді, що його очолює Ірина Винницька, займається не тільки музичною освітою нашої молоді, але також влаштовує публічні концерти визначних українських музик.

Українська громада Клівленду мала нагоду насолоджуватися двома вдалими концертами українських піяністів. При кінці минулого року гостив в Клівленді молодий, вже широко відомий український піяніст віртуоз Роман Рудницький, а в неділю 9-го лютого наша громада гостила в себе піяністку Дарію Гординську-Каранович, яка своєю грою очаровувала клівлендську публіку.

Концерт був присвячений пам'яті Василя Барвінського, визначного композитора, піяніста, музиколога і вчителя-громадянина.

В програму вечора входила доповідь д-ра Зиновія Лиська про життьовий шлях та музичну творчість В. Барвінського та концерт фортепіянових його творів, що їх виконала Дарія Гординська-Каранович. На програму концерту складалося п'ять прелюдій, шість мініятюр та українська сюїта.

Рідко можна почути від українського доповідача таку прецизну, не довгу, а вичерпну доповідь, яку дав нам д-р Лисько.

Василь Барвінський, казав він, висловив колись в українському Музичному Інституті у Львові перед своїми учнями бажання, щоб хтось з його учнів дав колись концерт, який складався б виключно з його творів.

Улаштуванням цього концерт Український Музичний Інститут сповнив волю композитора.

Дарія Каранович повністю і вміло справилася під технічним оглядом з творами композитора. Удари її певні і чисті, перехід від піяно до форте легкий, постепенний. Може в мініятюрах висловлювала себе піяністка дещо за „штивно". Здається найкраще виявила себе вона в Українській Сюїті, демонструючи силу ударів, бравурність темпа та чистоту тонів.

Публіка щедро нагороджувала піяністку оплесками. Учні Музичного Інституту обдарили виконавців вечора китицями квітів.

Музичному Інститутові в Клівленді належиться подяка і признання за влаштування цього під кожним оглядом удалого концерту.

Во С

З діяльности Культурно-Мистецького Клюбу в Твін-Сіті, Міннесота

Вже незабаром буде рік, як існує в Твин-Сіті „Культурно-Мистецький Клюб". В склад тимчасової Управи увійшли: голова — д-р інж. Сергій Єрмоленко, секретар — Надія Дорощак, член — проф. Олександра Костюк. При клюбі існує дві секції: — Літературна і Реферaтна.

Клюб працює регулярно, немав ні одного пропуску. День праці клюбу — остання п'ятниця кожного місяця. Пересічна кількість відвідувачів від 30 до 50 осіб. Літературна Секція провела: — Літературний вечір поета Ол. Неприцького-Грановського — реферувала проф. О. Костюк, доповідь на тему „Новітня поезія в Україні" — мала інж. В. Єрмоленко. На відзначення смерти поета, письменника і публіциста — І. П. Багряного зачитано сатиричну поему „Антон Біда — герой труда" проф. Олександром Корсунським з вступною промовою про життя і творчість поета п. інж. В. Єрмоленко. Доповідь на тему — „Леся Українка в світлі нових матеріялів" прочитав проф. П. Й. Петренко. Творчість Ліни Костенко, як продовження теми „Молоді поети в Україні" мала проф. О. Костюк. До читання творів запрошено членів клюбу і членів-прихильників від молодечих організацій.

Реферaтна Секція мала: — доповідь д-р С. Єрмоленко на тему: — „Теорія кельтського походження Руси", доповідь проф. О. Корсунського — „Новий шлях у лікуванні хвороб"; відзначено 25-ти ліття смерти проф. С. П. Шелухина: — Персональні спогади і біографія проф. С. П. Шелухина — проф. Олександер Грановський, та зреферуванням праці проф. С. П. Шелухина „Україна" — проф. д-ром Гайдаком. Науково-ідеологічний і практичний профіль проф. Шелухина в стосунках з учасниками — д-р Сергій Єрмоленко. Не бракує матеріялу на кожну чергову п'ятницю клюбу. Слухачі активно приймають участь в дискусіях. Інтелектуалісти знаходять розвагу і духовий відпочинок від щоденної праці.

В. Л.

Міннеаполіс, Міннесота
7-го лютого 1964 р.

Італійська медаля для українського мистця

Вінніпеґ. — Пані Катерина Антонович, академічна малярка, основниця й керівниця Школи малювання й рисування при Українському Народному Домі в Вінніпезі, одержала пропам'ятну медалю міста Сан Ремо в Італії з подякою за портрет Лесі Українки, що його вона подарувала столиці італійської Рів'єри в 1963 році для відзначення 60-річчя перебування Лесі Українки в Італії. Цю медалю передав на руки проф. Яр. Рудницького д-р Маріо Масобріо як вияв вдячности Управи міста для українського мистця у Вінніпезі. Церемонії передачі доверцшила голова Товариства ім. Лесі Українки при Українському Народному Домі, пані М. Шереметка, вітаючи пані Антонович в імені Товариства, якого вона є довголітньою членкою, з нагоди її відзначення. Передача відбулася під час річного святкування пам'яті Лесі Українки 23-го лютого під керуванням пані М. Гайовської.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми:

СПИСОК Ч. 18.

К. Лозинська, Квейкертавн	$ 10.00	Г. Левчук, Бронкс	1.00
о. М. Марків, Монтреал	8.00	А. Василів, Рачестер	1.00
М. Кульчицький, С. Луїс	8.00	П. Галізін, Шікаго	1.00
І. Угрин, Бруклин	8.00	Д. Дереш, Шікаго	1.00
С. Спетрук, Монтреал	4.00	Т. Чикета, Дітройт	1.00
Ю. Бескид, Торонто	3.00	М. Кміцкевич, Шікаго	1.00
М. Пащин, Беверлі Гиллс	3.00	М. Чапля, Вест Гейвен	1.00
Д. Николенко, Дорчестер	3.00	М. Бунько, Філядельфія	1.00
І. Цегелик, Філядельфія	3.00	М. Попович, Тавнтон	1.00
Д-р В. Левицький, Клівленд	3.00	Д-р Гр. Масик, Толідо	1.00
Т. Федусь, Філядельфія	3.00	М. Лихогруд, Ютика	1.00
П. Дидик, Монтреал	3.00	М. Мазур, Кергонксон	1.00
Д-р В. Шкільник, Клівленд	3.00	З. Левицька, Шікаго	1.00
М. Сцунка, Бронкс	3.00	Ч. Гнатишин, Волун[illegible]	1.00
А. Орел, Перт Амбой	3.00	К. Сіка, Клівленд	1.00
М. Гарас, Елмвуд Парк	3.00	І. Пинило, Шікаго	1.00
М. Верхоляк, Іст Брунсвік	3.00	С. Біловус, Стетен Айл.	1.00
В. Жуковець, Джерзі Ситі	3.00	А. Дворчин, Дітройт	1.00
Д. Дуліба, Квейкертавн	3.00	Д. Огородник, Омага	1.00
О. Лужецький, Честер	2.00	М. Зінченко, Форт Вейн	1.00
В. Чорній, Літл Фолс	2.00	І. Федун, Ґрінсбі	1.00
о. В. Танчак, Н. Брунсвік	2.00	Б. Островський, Ошава	1.00
І. Витак, Ню Маркет	2.00	А. Ґораль, Лонг айленд С.	1.00
М. Козулькевич, Мейдфорд	2.00	Ю. Дзюбенко, Нюарк	1.00
Н. Шиковський, Бруклин	2.00	В. Печенюк, Кентон	1.00
М. Щур, Бреддок	2.00	С. Щеснюк, Ню Йорк	1.00
М. Усик, Мек Кіспорт	2.00	М. Гринішак, Елизабет	1.00
Д-р В. Соханівський, Торонто	2.00	Л. Гречаник, Ренселер	1.00
А. Вернадин, Джолієт	2.00	І. Сеник, Шікаго	1.00
І. Озар, Олієн	2.00	Ю. Головчак, Джерзі Ситі	1.00
І. Лазорчик, Асторія	2.00	Ю. Мірчук, Монтерей Парк	1.00
О. Ходоровський, Вунсакет	2.00	А. Шервай, Смирна	1.00
І. Гассак, Істон	2.00	Н. Н., Сомервил	1.00
О. Бандера, Гартфорд	2.00	В. Дмитрів, Вест Айслип	1.00
М. Малинівський, Рачестер	2.00	М. Стурик, Сиракюз	1.00
О. Берегуляк, Мисретавн	1.75	І. Фаль, Монессон	1.00
О. Гусс, Джерзі Ситі	1.50	С. Дулька, Асбері Пк.	1.00
С. Літепло, Бруклин	1.50	М. Джулин, Трентон	1.00
Е. Гацин, Ріверсайд Кал.	1.00	М. Олійник, Алтуна	1.00
Т. Залеський, Торонто	1.00	І. Гончар, Ром	1.00
В. Кінібіда, Торонто	1.00	О. Гадз, Вернон	1.00
П. Мелень, Джерзі Ситі	1.00	А. Бабич, Пасейк	1.00
І. Дуда, Філядельфія	1.00	В. Місуренко, Гіксвіл	1.00
С. Бурбела, Ірвінґтон	1.00	Ю. Брезінська, Протсбурґ	1.00
П. Пришляк, Гартфорд	1.00	Л. Шморгун, Тартел Крік	1.00
М. Прибильський, С. Озон Парк	1.00	А. Іванів, Рачестер	1.00
Ю. Вожаківський, Ірвінґтон	1.00	О. Зайденберґ, Бронкс	1.00
Осип Міщук, Клівленд	1.00	Е. Літош, Ню Йорк	1.00
Л. Білик, Шікаго	1.00	Н. Оброца, Вінніпеґ	1.00
І. Макар, Бруклин	1.00	І. Хободенко, Гартфорд	1.00
С. Сенейко, Філядельфія	1.00	М. Баланчук, Шікаго	1.00
І. Палка, Парма	1.00	С. Зварич, Шікаго	1.00
М. Гарасевич, Ірвінґтон	1.00	О. Крутиголова, Клівленд	1.00
І. Демків, Л. Айленд С.	1.00	Т. Миник, Скрентон	1.00
		В. Ягла, Апер Дербі	1.00
		І. Пагут, Бруклин	0.50
		М. Лазарович, Судбурі	0.50

ВЕЛИКИХ СЛІВ ВЕЛИКА СИЛА...

(Закінчення із стор. 2-ої)

ґанду досягнень науки". Мовляв, досі пропаґанда була пасивна, а тепер вона має стати активна. Чи не є це загроза повторення „активної пропаґанди" сталінського типу?

Наприкінці резолюція кількома наворотами згадує про „матеріяльну заінтересованість колективізованих селян в наслідках їх праці" і про пенсійне забезпечення колгоспників, як „великий здобуток" Ці слова про добробут трудящих в СССР чують піддані комуністичного режиму ось уже більше як 40 років. Але — „слова полова". Знаючи порожнечу своєї обітниці, автори резолюції пишуть про „підсилення політичної та організаційної роботи на селі". Отже, знов, як і перед цим, партійні аґітатори - дармоїди мають виняснити хліборобам „вигоду від інтенсифікації сільського господарства, величезні вигоди, які вона приносить колгоспам, радгоспам, усьому народові".

Ці слова — просто глум над здоровим людським розумом. Невже автори резолюції не знають, що селяни без комуністичних політруків дали б давно раду з господарством? Ще за царського режиму в Україні було інтенсивне сільське господарство і селянство постачало м'ясо, збіжжя, молочні продукти не тільки для міст імперії, але великі маси того добра йшли також на експорт. Теперішня система обернула селянина в невільника, а, як відомо, невільники не цінять досягнень техніки. Про це могли б прочитати комуністичні вожді хоч би в „Капіталі" Маркса.

22-го лютого в Мюнхені, в Інституті для вивчення СССР, закінчилася конференція спеціялістів сільського господарства з університетів Німеччини, Англії, Франції, ЗДА і Швайцарії. Доповідачі й дискутанти однозгідно твердили, що найбільшої помилки допустився Хрущов, почавши орати цілинні землі в Азії. Цей проєкт привів до занепаду сільського господарства в областях старої хліборобської культури, а витрати на освоєння цілинних земель пішли на марне. Тепер Москва радить радгоспам у Казахстані переходити з хліборобства на скотарство.

Провал „цілинних плянів" Хрущова може дати деяку вигоду Україні: тепер перестануть посилати нашу молодь за Урал на безвіддя і безхліб'я, бо треба буде підносити рівень господарства в самій Україні.

Коли б в нормальній державі голова уряду так скандально провалився із своїми плянами, як Хрущов, то давно б пішов „до старого заліза". Але в диктатурі вождь „непомильний". Він і далі тримається влади, як воша кожуха...

Observator

Замість вінка на могилу
Великого Мистця
ОЛЕКСАНДРА АРХИПЕНКА
дійсного члена Української Вільної Академії Наук у США
складаємо 50.00 долярів
у фонд сплати боргу за будинок Академії.

ЙОСИП ГІРНЯК
ЮРІЙ ЛАВРІНЕНКО

ЗДА і Панама

Вашингтон. — Президент Джансон заявив на пресовій конференції, що ЗДА готові до переговорів в справі зміни договору з Панамою, який був заключений 60 років тому і тому, можливо, треба було б в ньому дещо змінити. Але Президент сказав, що це може статися аж тоді, коли Панама наперед відновить дипломатичні зв'язки з Вашингтоном. Панамський уряд заявив, що він може відновити дипломатичні зв'язки зі ЗДА аж тоді, коли Америка погодиться на зміну договору про статус Панамського каналу. Досі Вашингтон не хотів скласти заяви в цій справі під пресією. Теперішня заява Президента говорить про те, що перед переговорами між Вашингтоном і Панамою в справі можливої зміни договору мусять бути відновлені дипломатичні зв'язки між обидвома країнами. Представник Панами до Організації Американських Держав Міґуель А. Морено вже конферував з представниками американського уряду після заяви президента Джансона. Вже давніше представники американського уряду заявили, що ЗДА можуть чекати на вирішення цієї справи кілька місяців. Окрема Комісія ОАД старається, щоб цей спір якнайскоріше полагодити.

БОГДАН М. ЛЕВИЦЬКИЙ

(Спогад у другу річницю смерти)

„По тому пізнають усі, що ви мої учні, як будете мати любов між собою" — сказав Христос (Ів. 13, 35). Ті слова можна примінити до одного з найінтересніших явищ української еміґрації, яким був табір Ді-Пі (переміщених осіб) у Гайденав, у Німеччині, недалеко Гановеру, у котрому то однозгідно жили й працювали побіч себе українці без огляду на віровизнання і територіяльне походження. Багато було там культурних установ, як гімназія, народний університет, друкарня, а скрізь панувала згода, гармонія.

В тому таборі пізнав я колишнього суддю і адвоката з Галичини, бл. п. Богдана М. Левицького, бувшого учасника Визвольних Змагань та політичного в'язня польських конц.-таборів. Коли він зголосився до праці, призначили його до радія як перекладача. Він володів німецькою мовою і вив'язувався добре із свого завдання. Він збирав новинки з німецького радія і часописів і перекладав на українську мову, що опісля управа табору оголошувала для таборян. Одного дня Богдан сказав мені, що туга за сином жене його в пошукування за ним. Він перебував у таборі з жінкою Марією й донькою Тетяною, а син Олег був у Галицькій Дивізії. І вибрався у дорогу, чи радше пішов пішки, бо тоді ще не була наладнана комунікація по англійські зоні. Не знайшовши сина, рішається їхати на розшуки по американській зоні Німеччини. З наплечником на згорблених вже від тяжкого горя плечах іде від табору до табору, по цілій Баварії шукати своєї згуби. Коли і тут його не знайшов, Покійний задумував перебратись до Австрії, бо ходила чутка, що там у якомусь таборі мали перебувати полонені дивізійники.

Одного ранку перейшов кордон, щоб дістатися до Зальцбурґа, але не далеко зайшов, бо ледве кільканадцять кілометрів, як американський пост арештував його. На основі посвідки з УНРРА звільнили його, але відставили до баварського кордону. З жалем, що не вдалася йому переправа, вернувся Богдан до табору. Не занехав розшуків за сином, і незабаром виїхав з родиною із табору та переселився до Міттенвальду, щоб звідси легше дістатися до Австрії, бо у Богдана була одна думка, що там мусить перебувати син. І дійсно батьківське серце не помилилось, бо хоч не знайшов сина, але здобув певні відомості, що кілька днів перед його приїздом до Австрії вивезли сина до Ріміні в Італії. Щасливий був батько, що хоч не бачив свого одинака, то знав, що він живе.

По від'їзді бл. п. Богдана з табору, я відчував, що мені чогось бракує. Я любив слухати оповідань про його минуле. Я любив його за те, що він дивився на світ оптимістично: із найтяжчого положення він завжди знаходив вихід. — Доля кинула Покійного до Америки, а мене до Канади. Ми вже не стрічались. Час до часу я читав про працю бл. п. Богдана на громадськім полі у часописах. Тяжка праця на кусень хліба, вже не в молодому віці та при американськім темпі, виснажувала поволі здоров'я, вже й так підірване різними важкими переживаннями. Почала закрадатися хвороба серця, яка з часом принесла прикрі наслідки — параліч.

І Ти, Друже, що колись був такий діяльний у громадській роботі, ввесь свій молодечий і доспілий вік віддав для народу. То, що ніколи не любив сидіти бездільно, маючи вже 69 літ поїхав 300 миль, щоб ще останки своїх сил віддати для добра Нації. Береш працю в Музеї в Онтаріо, в Каліфорнії і вив'язуєшся якслід із неї, бо читав я писані Тобою статті, тепер Ти два роки вилежав спокійно в ліжку, в шпиталі, не надокучуючи нікому з тих, що тобі помагали. Ти поміж усіма хворими визначався терпеливістю, хоч приходилось нераз тяжко страждати. Ти своєю лагідною вдачею з'єднував собі лікарів і обслугу. Були й такі, що захоплені твоєю вдачею, наверталися до Бога.

Ранком 8-го січня 1962 р. прийшов кінець твоїм стражданням, і ти відійшов від нас у далеку дорогу, з якої вже нема повороття. Мені прийшлось лише вичитати посмертну сумну згадку про тебе, мій друже. За рік, коли я приїхав до Каліфорнії, до Лос Анджелес, застав твою могилу.

У другу річницю Твоєї смерти пишу оцих кілька рядків замість китиці з квітами на могилу. Спи спокійно, мій Друже під теплим сонцем Каліфорнії. Нехай шум пальмових віток заступить Тобі шепіт подільських берізок у Твоєму рідному селі Березовиці.

Вічна Тобі Пам'ять!

Друг з табору **Л. К.**

Вістки з УВАН в Канаді

16-го лютого на прилюдній сесії УВАН, в залі Українського Народного Дому в Вінніпеґу д-р **Богдан Рубчак** зробив доповідь про Молодих поетів в Україні, так званих шестидесятників.

Він схарактеризував епоху Сталіна як страшне спустошення літературного життя, особливо в Україні. Поезія фактично зникла. Писали лише „казьонні" віршописи. Після згину Сталіна наступила провесна. Спочатку в Москві почулися нові теми, нові сміливі слова. Потім перейшло це і в Україну.

В Україні з'явилися цілі плеяди нових молодих поетів, у віці навколо 20-ти років; поетів видатного обдарования, нових сміливих образів, нових вільнолюбних тем. Вони запанували в масовій опінії. На їх виступи приходили тисячі слухачів, їх книжки розходилися за один, два дні. Напр. на одне читання нових поезій в Київському університеті прийшло стільки людей, що довелося міняти три рази залі — з менших на більші, остаточно на найбільшу театральну залю університету. Більш видатні з молодих поетів стали зразу такими популярними, що де вони з'являлися, зразу збиралися коло них групи молоді. Цікаво, що це молоде покоління поетів та їх поклонників не зважало зовсім на старших поетів, як провідників. Коли йшла кампанія за визначення найбільшого сучасного поета України, жадний із старших не був названий.

На жаль, ця провесна захмарилася після виступу Хрущова в Москві в березні 1963 року проти нових течій в мистецтві й літературі. Почалися утиски й заборони. Тоді на сцену виступили „старі" вислужені на комуністичній службі віршописи і стали бити по нових, молодих — не тільки з наказу комуністичних диктаторів, а й власної „заздрости".

Чим кінчаться ці нові утиски, покищо рано сказати. У всякому разі цей новий могутній появ українських поетичних сил показує на переможність українського творчого духу. Хоч всі молоді поети виросли в комуністичному тумані, в їх творах маніфестується палка любов до України, до своєї землі, народу, своєї мови.

Ця цікава доповідь викликала зацікавлення всіх присутніх, якими була заповнена заля Народного Дому.

Сесію провадив д-р М. І. Мандрика. Доповідь супроводилася поясненнями й деклямаціями творів відповідних поетів з рекордової фільми.

М. Д.

Короткі вісті

● **З Судану** будуть видалені 272 католицькі і 28 протестанські місіонарі. Уряд закидає чужинецьким місіонарям, між якими є 50 американців, що вони або сприяють протирежимовим „бунтівникам" або виховують у своїх школах майбутніх опозиціонерів. В Південному Судані на 3 мільйони населення яких пів мільйона є католиками та коло 150.000 протестантами. Весь маєток місії і їх адміністрацію перебмуть суданські духовники.

● **Грецька королева Фредерика** видужує після запалення легенів, а її чоловік, король Павло, помалу приходить до здоров'я після важкої операції шлункового вереда. Коли король Павло буде почуватись трохи сильнішим, то він виїде до Швеції, до санаторії для видужанців після операції пістряка, дармащо офіційно заперечено, наче б король Павло був хворий пістряком.

● **На великому ізраїльському** пасажирському кораблі „Шальом", що має 24.000 тонн місткости і обслуговуватиме Атлантійський обшир, діятиме тільки кошерна кухня. Управа корабельної компанії пішла назустріч вимозі рабінату. Спершу думали влаштувати на кораблі дві кухні — кошерну і некошерну, але рабіни спротивились цьому.

„В ЄДНОСТІ СИЛА"

„Єднаймося, бо згинемо!" — до такого висновку мусіли прийти голодні олені в засніженій околиці міста Ріплі в стейті Ню Йорк, виконуючи великими отарами — в кількості 1,000 до 1,500 штук — справжні „рейди" на довколишні виноградники і сади. Управління повіту Чатауква, в якому ці рейди відбуваються, оцінює нанесену оленями шкоду на понад 100,000 долярів.

Небезпека радіяції не спричинить відкладення лету на Місяць

Ню Йорк. — Голова програми лету астронавтів до Місяця д-р Джордж Е. Мюллер дав відповідь на поставлений недавно запит сенатором Клінтоном П. Антерсон, чи збільшена радіяція Сонця в 1968—1970 роках не буде причиною того, що треба буде відкласти лет астронавтів до Місяця, який є передбачений на кінець цієї декади. Мюллер сказав, що дотеперішні досліди дають запоруку, що радіяція Сонця не може бути причиною відкладення лету, бо радіяція є заслабою, щоб шкодила здоров'ю астронавтів. Д-р Мюллер дав свою відповідь на основі тих даних, які в цій справі зібрали науковці з Крайової Академії Наук. Сенатор Клінтон П. Андерсон казав, що 11-річний період сильнішої радіяції Сонця припадає вже на кінець цієї декади, коли запляноваий лет перших астронавтів до Місяця. Сенатор Андерсон домагався, щоб представник Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації вияснив справу радіяції у зв'язку з запляноваим летом до Місяця.

Прем'єр Маляйзії назвав „безвідповідальними" лідерів Індонезії

Кауля Люмпур. — Прем'єр Маляйзії, князь Абдул Рахман, промовляючи на відкритті цілотижневої конференції, що її спонзорує фінансована Фундацією Форда Рада в справі світового напруження, гостро натаврував теперішніх державних керівників Індонезії, що їх він назвав людьми „цілком безвідповідальними". „Як прем'єр — заявив він — я мав уже діло з комуністичними терористами, ґанґстерами, розбішаками і іншими авантуристами, але ніколи не зустрів я таких злобних, перфідних і цілком безвідповідальних осіб". Абдул Рахман заявив, що він не сподівається швидкої злагоди з Індонезією, президент якої заповів „знищення" Маляйзії. За думкою маляйзійського прем'єра державні керівники Індонезії хочуть відвернути кампанію проти Маляйзії увагу своїх громадян від нужди, що її вони терплять. Він звернувся до сіямського міністра закордонних справ Таната Комана, щоб той, як посередник, скликав нову конференцію міністрів Маляйзії, Індонезії і Філіппін для практичного переведення в життя військового перемир'я, що його не дотримує Індонезія. Ця остання завела партизанську війну проти Маляйзії на острові Борнео і далі посилає туди зброю та всяке постачання.

Відзначення 70-ліття УНС в Омага, Небреска

Омага, Неб. 23-го лютого, заходами 354 Відділу УНС в Омага, відбулося відзначення 70-річчя „Свободи" і Українського Народного Союзу. В приміщенні Громадської Домівки свято відкрив предсід. Відділу П. Вацишин, попросивши до президії делеґата до недавньої 25 конвенції УНС В. Столярського та голову Контрольної Комісії Д. Огородника. Голова Відділу в 30-хвилинній промові з'ясував ціль і значення „Свободи" й Союзу протягом 70-літньої наполегливої праці, а В. Столярський подав історію УНСоюзу, який 70 літ допомагає своєму народові, а зокрема в 1938 - 39 р.р. Карпатській Україні та всьому нашому поневоленому народові. Закликом до всіх присутніх приєднувати нових членів заморської твердині — УНСоюзу закінчилося свято.

П. Вацишин

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 8-го БЕРЕЗНЯ 1964 р.

MONESSEN, Pa. Місячні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла 338 Відд. в 1-ій год. по пол. в українській клюбовій залі на 2-ій вул. 213 Скунмекер. Проситься прийти і заплатити свої місячні вкладки. — N. Kuch, секр.

ШИКАГО, Ілл. Т-во ім. Є. Коновальця 423 Відд. подає до відома, що місячні збори Т-ва відбуватимуться кожної другої неділі в місяці у власній домівці при 2435 Вест Шикаго Евню. На Річних Загальних Зборах, які відбулися 16 лютого ц. р. обрано нову Управу, яку очолюють інж. Ст. Куропась, як голова й Т. Носісвич, як секретар. — Управа.

Посмертні згадки

АНАСТАЗІЯ ГОЙ, довголітня членкиня Б-ва св. Степана 221 Відд. УНСоюзу в Шикаго, Ілл., померла 8 лютого 1964 р. проживши 74 роки. Полишила у великому смутку мужа Дмитра, сина Богдана, доньку Наталку і чотири внуки. Покійна була родом з с. Городищі, пов. Тернопіль, Україна. Похорон відбувся 10 лютого з укр. кат. церкви св. Иосифа на цвинтар св. Миколая, при участі родини, членів Відділу та знайомих.
Вічна Їй Пам'ять!
Т. Шпікула, секр.

ІВАН БАРАН, член 316 Відд. УНСоюзу в Рочестері, помер 1-го лютого 1964 р. Покійний народився в с. Путятинцях, Рогатинського пов. 1897 р. До Відділу вступив 1930 р. і був активним членом його. Працював в УНДомі до 1963 р., коли перейшов на пенсію. Полишив в смутку дочку Дороті ДіАміко і численних приятелів — членів УНДому.
Вічна Йому Пам'ять!

МАРІЯ ХОМА, довголітня членкиня Т-ва Січ 482 Відд. УНСоюзу в Карнеґі, Па., померла 30 січня ц. р. Покійна походила з с. Копасна, пов. Добромиль, Україна. Народилася 1894 р. Полишила в глибокому смутку мужа Івана, 6 синів і 7 дочок, всі жонаті, 29 внуків. Похорон відбувся 2-го лютого ц. р. з похоронного заведення до укр. гр.-кат. церкви св. ап. Петра і Павла, при участи родини, знайомих, членів Т-ва і С-ва. Похована на парафіяльному цвинтарі св. ап. Петра і Павла.
Вічна Їй Пам'ять!
Іван Сус, секр.

ФЕДОР КАРАМУШКО, член 285 Відд. в Рочестер, Н. Й., помер 15 січня 1964 р. Покійний походив з України. Залишив в смутку дружину Віру, сина Володимира та дочок Зинаїду, Лідію та Валентину та 7 внуків. Похорон відбувся 20 січня ц. р. з похоронного заведення до Православної Церкви св. Покрови, а відтак на цвинтар Маунт Гоп в Рочестері.
Вічна Йому Пам'ять!
Управа 285 Відд.

ОЛЕКСА ІВАНИЛО, член Б-ва св. Василія 168 Відд. УНСоюзу в Перт Амбой, Н. Дж., помер дня 24 січня 1964 р. Прожив 84 р. Покійний родився в в. Черче, пов. Рогатин, Україна. Полишив у великім смутку дружину Марію, сина Григорія, 4 доньки, 2 сестри і 8 внуків. Похорон відбувся 27 січня ц. р. з похоронного заведення до церкви Ів. Хрестителя, при участі родини, знайомих, приятелів і членів Б-ва. Поховано Небіжчика на цвинтарі в Перт Амбой, Н. Дж.
Вічна Йому Пам'ять!
Гр. Бабин, секр.

АНАСТАСІЯ БУКСА, членка Т-ва Згода 20 Відд. в Гемтремк, Міш., померла 22 січня 1964 р. Народилася 13 березня 1890 р. в Золочеві, Україна. Покійна полишила в смутку сестру, 3 синів та 4 внуків. Похорон відбувся 25 січня ц. р. з похоронного заведення до церкви Преч. Діви Марії при участі родини, членів Відділу, Апостольства Молитви та церковного С-ва на цвинтар Mt. Olivet.
Вічна Їй Пам'ять!
В. Триш, секр.

Розшуки

Пошукую
Володимира Малиновського сина Софії і Дмитра з с. Івачева, пов. Зборів. Він був вивезений з батьками 1940 р. до Казахстану, а опісля мав вступити до польської армії. Відомості прошу слати на адресу:
В. Малиновський
3301 Somia Dr.
Cleveland, Ohio 44134

ТАРЗАН, ч. 5197. Бен Барнес признається до вини.

Оскаржили Бена Барнеса в тому, що він дав батькам Боббі мапу, яка змилила їх з дороги... І спричинила їхню смерть.

Бен відповів жалібно. — Я поповнив жахливу помилку в своїх розрахунках. Це я тепер розумію...

— Але прошу я вас, чи не можемо змінити предмет розмови? Я дійсно почуваюся винним досить в цьому.